

Valmiussunnittelu ja valmiustoiminta

237/01.014/2019, 157/11.110/2020

KH § 210

Selostus:

Kaupunginhallitus on 10.2.2020 § 39 kohdalla hyväksynyt liitteenä A olevan Savonlinnan kaupungin valmiussuunnitelman yleisen osan. Valmiussuunnitelmassa määritellään valmiussuunnittelun vastuista ja vastuuhenkilöistä. Operatiivisessa osassa määritellään häiriötilanteiden hallinnan tehtävistä ja tavoitteista sekä kuntakonsernin johdon ja avainhenkilöstön hälyttämis- ja informointijärjestelyistä.

Valmiusjohtoryhmän kokoonpano:

Suunnitelman mukaisesti kaupunginjohtaja on nimennyt valmiusjohtoryhmän, joka koostuu kaupunginjohtajan johtoryhmän jäsenistä sekä eri alojen asiantuntijoista. Jokaiselle jäsenelle on nimetty 2 varajäsentä.

Valmiusjohtoryhmän jäseniä ovat:

- kaupunginjohtaja (hallintojohtaja-kaupunginlakimies, talousjohtaja),
- tekninen johtaja (infrapäällikkö, kaavoituspäällikkö),
- sosiaalipalvelujen asiantuntija (Sosterin sosiaalipalvelujen tulosaluejohtaja, vammaispalvelupäällikkö, johtava sosiaalityöntekijä),
- sivistystoimenjohtaja (varhaiskasvatuspäällikkö, kulttuurijohtaja),
- tiedottaja (atk-suunnittelija, museoamanuenssi),
- valmiussuunnitteluvastaavana hallintopäällikkö (hallintojohtaja-kaupunginlakimies, tietosuojavastaava),
- viestintävastaavana elinkeinojohtaja (arkeologitutkija, elinkeinoasiamies),
- talousjohtaja (vastaava pääkirjanpitäjä, taloussuunnittelija),
- päivittäistavarahuollon johtajana ruoka- ja siivouspalvelujen päällikkö (ruokapalvelupäällikkö, maaseutupäällikkö),
- terveydenhuollon asiantuntijana Sosterin avoterveydenhuollon ylilääkäri (peruterveydenhuollon johtava ylilääkäri, ylilääkäri),
- ympäristöterveydenhuollon asiantuntijana Sosterin terveysvalvonnan johtajaja (terveystarkastaja, eläinlääkäri),
- Etelä-Savon pelastulaitoksen Sln:n paloaseman päällikkö,
- valmiusjohtoryhmän sihteerinä hallintopäällikkö (kaupunginjohtajan sihteerin, toimitilasihteerin).

Valmiusjohtoryhmän kokoonpano on liitteenä B.

Valmiusjohtoryhmään on nyt poikkeusolojen aikana kutsuttu ryhmän

varsinaiset sekä varajäsenet ja asiantuntijoina puhe- ja läsnäolo-oikeudella kaupungin vesihuoltopäällikkö, tietohallintopäällikkö, henkilöstöpäällikkö, vapaa-aikapäällikkö ja työsuojelupäällikkö sekä Sosterin kuntayhtymäjohtaja, Sosterin vs. johtajaylilääkäri, Samiedun rehtori, XAMK:n Savonlinnan yksikön koulutusjohtaja ja edustajat Kolomonen ry:stä sekä Savonlinnan ev.lut. seurakunnasta. Lisäksi valmiusjohtoryhmään on voitu kutsua muita asiantuntijoita kulloinkin käsittelyssä olevista asioista johtuen.

Valmiusjohtoryhmän tehtävä:

Valmiussuunnitelman mukaisesti valmiusjohtoryhmän tehtävänä on kaupunginjohtajan avustaminen mm. tilannekuvan ja tilannetietoisuuden muodostamisessa, kriisiviestinnässä ja muissa johtamistoimintojen tukitoimissa. Pitkäkestoissa vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa valmiusjohtoryhmä pidetään jatkuvasti miehitettynä.

Valmiusjohtoryhmä muodostaa kaupungin toimintojen osalta häiriötilanteen hallinnassa keskeisen toiminnallisen osan. Kukin johtoryhmän jäsen käyttää niitä toimivaltuuksia, joita hänelle kuuluu lain ja hallintosäännön mukaan.

Kaupunginjohtaja valmiusjohtoryhmän puheenjohtajana kutsuu valmiusjohtoryhmän koolle.

Asioiden valmistelu ja esittely valmiusjohtoryhmälle:

Valmiusjohtoryhmä käsittelee asioita ryhmän jäsenten valmistelun ja esittelyn pohjalta kuullen läsnä olevia asiantuntijoita. Valmistelija vastaa käsittelyyn tulevan asian valmistelun lainmukaisuudesta ja asian riittävästä selvityksestä. Valmistelu tehdään dokumentoidusti kirjallisena ja siinä tuodaan asiaan vaikuttavat seikat esille. Lisäksi valmiusjohtoryhmä voi perustaa työryhmiä asioiden valmistelua varten.

Luottamushenkilöiden informointi:

Vaikka luottamushenkilöillä ei ole häiriötilanteissa varsinaista operatiivista roolia, keskeisten luottamushenkilöiden on kuitenkin hyvä tietää häiriötilanteen perustiedot ja sen hallintaan liittyvät toimenpiteet. Tästä johtuen valmiusjohtoryhmän pöytäkirjat on valmiussuunnitelman mukaisesti lähetetty kaupunginhallituksen puheenjohtajalle ja kaupunginvaltuuston puheenjohtajalle sekä saatettu tiedoksi kaupunginhallitukselle aina seuraavassa kokouksessa. Jatkossa pöytäkirjat lähetetään myös kaupunginhallituksen jäsenille sekä lautakuntien puheenjohtajille hallintopäällikön toimesta.

Savonlinnan kaupungin keskushallinto on FCG:n arvioinnin mukaan maan halvimpia. Keskushallinnon henkilöstöä on vähennetty viime vuosina, viimeisimpänä hallintojohtajan ja sisäisentarkastajan tehtäväjärjestelyt.

Työn kuormitus on ollut korkea ja poikkeusoloista johtuen työn kuormitus on entisestään kasvanut, jonka johdosta täytäntöönpanossa voi olla viivettä. 6.5.2020 valmiusjohtoryhmän pöytäkirja on saatettu tiedoksi kaupunginhallituksen puheenjohtajalle, valtuuston puheenjohtajalle sekä kaupunginhallituksen jäsenille 13.5.2020.

Sähköpostitse (13.5.2020) lähetetyt valmiusjohtoryhmän kokouspöytäkirjat ajalta 23.4.2020 - 14.5.2020 ovat myös kokousmateriaalina, samoin 20.5.2020 pöytäkirja. Aikaisemmat pöytäkirjat ovat saatettu kaupunginhallitukselle tiedoksi 22.4.2020 § 180.

6.5.2020 valmiusjohtoryhmä on antanut suosituksen, että perusopetuksen lähiopetukseen osallistuva oppilas ei osallistuisi lähiopetukseen kahden viikon aikana matkalta palattuaan, mikäli hän on ollut matkalla pääkaupunkiseudulla tai Kemi-Tornio alueella. Kyse oli suosituksesta, ei velvoitteesta. Asiaa ei ole esitetty velvoitteena, vaan ainoastaan suosituksena. Suosituksessa ei ollut kyse tartuntatautilain tai valmiuslain keinovalikoimien käyttöönottamisesta.

Perusteena suositukselle oli, että sillä voitaisiin vähentää taudin leviämisen riskiä Savonlinnassa erityisesti koulukuljetusten yhteydessä.

Kaupunginhallitus sai selonteon asiasta 13.5.2020.

Koulukuljetusten osalta THL ohjeistaa mm. suojautumisen periaatteita

"1. Varmistetaan, että oppilaat eivät matkusta sairaana ja että kuljettaja ei tule sairaana tai oireisena töihin. Tämä on tärkein suojaustoimenpide.

2. Pidetään etäisyyttä ja pidättäydytään fyysisestä kontaktista (esim. kättely). Tämä koskee sekä oppilaita että kuljettajaa.

3. Korostetaan hyvää yskimis- ja aivastamishygieniaa

4. Huolehditaan käsihygieniasta

5. Huolehditaan kulkuneuvon siisteydestä ja pintojen puhtaudesta.

Esimerkkejä oppilaiden sijoittelusta:

- taksikuljetuksissa henkilöautolla suositeltavin oppilaan sijoituspaikka on takapenkin oikeassa reunassa. Suositeltavaa on myös, että takapenkillä on korkeintaan kaksi oppilasta eli keskimäinen penkki pyritään pitämään tyhjänä.

- hyvä yskimis/aivastamis- ja käsihygienia on ensiarvoisen tärkeää."

Opetushallitus on antanut ohjeita opetuksen järjestämiseen:

"Oppilaiden näkökulmasta keskeisiä ovat seuraavat näkökohdat: Koulupäivän aikana vältetään lähikontakteja esimerkiksi erilaisilla tilajärjestelyillä.

Oppilaita ohjataan päivittäin hyviin hygieniakäytäntöihin. Hygieniakäytäntöihin ohjaamisessa huomioidaan oppilaiden ikätaaso. Eri oppilasryhmien välisiä kontakteja vältetään esimerkiksi välituntijärjestelyillä, kouluruokailussa ja muissa siirtymätilanteissa. Muiden kuin oppilaiden ja koulun henkilökunnan oleskelua koulun alueella tulee välttää. Kunkin yksikön pitää määritellä omaan tilanteeseensa sopivat käytännöt ja ohjeistaa huoltajia ja perheitä sekä yhteistyökumppaneita toimimaan niiden mukaisesti."

Arvio oli, että koulukuljetuksia ei pystyttäisi kaluston puutteen vuoksi järjestämään riittävällä turvaväleillä. Kouluissamme on paljon oppilaita, joiden vanhempia on töissä vanhusten palveluyksiköissä. Riskinä olisi tällöin, että tauti voisi levitä tätä kautta muun muassa vanhusten hoitolaitoksiin tuhoisin seurauksin.

Savonlinnassa tauti on tällä hetkellä sammunut ja yli kuukauteen ei ole yhtään uutta löydettyä tartuntaa ja riskinä on, että tartuntoja tulee ihmisten liikkumisen myötä. Maassamme on eniten väkilukuun suhteutettuna tartuntoja Uudellamaalla ja Länsi-Pohjassa. Tällä lienee ollut vaikutusta siihen, että Länsi-Pohjassa esimerkiksi Torniossa kouluun jäi tulematta joka neljäs ja Kemissä joka viides oppilas. Ylitorniolla noin joka kolmas oppilas on poissa koulusta lukukauden loppuun saakka. Pääkaupunkiseudulla jäi kotiin noin 8000 oppilasta. Espoossa ennakoon jätettiin poissaolohakemuksia vajaat 900.

Pelkästään jo tähän mennessä toukokuuta Uudellamaalla on tullut reilu tuhat uutta tautitapausta. Uusimaa oli eristettynä kolme viikkoa. Eli taudin saamisen riski näillä alueilla liikkuesssa on Savonlinnaan verrattuna huomattavan suuri riippuen tietenkin, missä liikkuu ja miten paljon ihmisiä tapaa.

Suositus tehtiin nimenomaisesti haluten turvata väestömme ja riskiryhmiemme elämää, koska maskin käyttöönottoaminen todettiin vaikeaksi.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja THL:n ohjeen mukaan maskien käyttöä ei yleisesti suositella koulussa tai varhaiskasvatuksessa, mutta maskia voi halutessaan käyttää ottaen huomioon siihen liittyvät ohjeet.

Suosituksella ei ole juridista vaikutusta eikä siten ole lainvastainen, jokainen itse arvioi, miten sen ottaa toiminnassaan huomioon. Siten myöskään valmiusjohtoryhmän antama suositus ei ollut ketään velvoittava. Suosituksessa ei ole kyse velvoitteesta. Velvoitteen kohteella ei ole samanlaista harkintavaltaa toiminnan osalta kuin suosituksen kohteella.

Valtioneuvoston on esimerkiksi antanut yli 70-vuotiaille suosituksen pysyä kotona, joka on vastoin perustuslain liikkumisvapautta. Pääministeri Sanna Marin on todennut ikäihmisiä koskevasta

suosituksesta välttää kontakteja muihin ihmisiin mahdollisuuksien mukaan, että jokainen itse arvio ja harkitsee, miten suosituksia noudattaa.

Nyt STM on antamassa yksityiskohtaisia toimintaohjeita yli 70-vuotiaille.

Opetushallituksen ohjeen 15.5.2020 mukaan

- Poissaoloon tulee aina hakea lupa, ja hakemus tulee perustella
- Koulu harkitsee, onko luvan myöntämiselle perusteita
- Opetuksen järjestäjä ja koulu voivat tehdä yleisiä linjauksia poissaololupien myöntämisestä ottaen kuitenkin huomioon oppilaiden oikeus saada perusopetusta
- Poissaoloihin liittyvissä menettelyissä hyvä yhteistyö ja pyrkimys yhteisen näkemyksen löytymiseen kotien kanssa on erityisen tärkeää.

Lisäksi poissaoloihin liittyvissä menettelyissä on tärkeää etsiä yhteistä näkemystä kotien kanssa myös pandemiatilanteissa. Opetushallituksen ohjeet antavat rehtorille laajan harkintavallan poissaolojen myöntämisestä. Normaalioloissakin perusopetuslakia voidaan toteuttaa esimerkiksi kotikoululla, tässä erityistilanteessa kotikoulua olisi voitu tukea esim. järjestämällä kotiin opetusta. Suomessa ei ole koulupakkoa, vaan oppivelvollisuus.

Perusopetuslain perusteella esi- ja perusopetuksessa sekä muussa perusopetuslain mukaisessa opetuksessa oppilaan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta (perusopetuslaki 25–26 a §, 35 §).

Poissaoloon tulee aina hakea lupa. Huoltaja hakee luvan etukäteen Wilman kautta. Koulu ohjeistaa oppilasta poissaolon aikaisista koulutehtävistä.

Riskiryhmän oppilaalle, jolle hoitava lääkäri on suosittanut kotiin jäämistä, järjestetään opetusta ja tarvittaessa oppilashuollon tukea. Koulut ohjeistavat tästä ko. huoltajia tarkemmin.

Lähiopetuksen alkaessa Savonlinnassa lähiopetuksesta oli poissa erilaisista syistä n. 15 % oppilaista (414).

Sivistystoimen hallinnon henkilöstöresurssi on todettu työmäärään nähden hyvin vähäiseksi jo normaaliolojen toimintaan. Sivistystoimen hallintoon on esitetty sivistyslautakunnassa 16.5.2019 opetuspäällikön virkaa. Poikkeusolojen aikana työmäärä on moninkertaistunut. Sivistystoimen työkuormituksesta johtuen suositus annettiin Wilma-viestillä vasta 13.5.2020.

Sittemmin valmiusjohtoryhmä perui antamansa suosituksen 14.5.2020.

Kaupunginjohtajan johtoryhmässä on 18.5.2020 annettu

sivistystoimialalle toimeksianto, että varmistetaan koulukuljetusten osalta se, että toimitaan THL:n antamien ohjeiden mukaisesti. Tämän asian toimeenpanemisessa on hankaluuksia, koska mm. kalustoa ja kuljettajia ei ole riittävästi.

Viimekätinen virkaoikeudellinen vastuu turvallisuudesta kaupungin omien palveluiden järjestämisessä on kaupungilla.

Mikäli THL:n ja AVI:n ohjeita lähiopetuksen ja koulukuljetusten turvallisuuteen liittyen ei noudateta ja toiminnalla terveys vaarannetaan, voi tällöin tulla selvitettäväksi oikeudelliset sekä rikosoikeudelliset vastuukysymykset.

(valmistelu: hallintopäällikkö Seija Hytönen puh: 044 417 4044, hallintojohtaja-kaupunginlakimies Aki Rasimus p: 044 417 4041, vs.sivistystoimenjohtaja Tuija Kauppinen p: 044 417 4202)

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätösesitys annetaan kokouksessa.

Käsittely:

Kaupunginjohtaja teki seuraavan päätösesityksen:

Kaupunginhallitus toteaa, että jatkossa hallintopäällikkö toimittaa valmiusjohtoryhmän muistiot tiedoksi valtuuston ja hallituksen puheenjohtajien lisäksi myös kaupunginhallituksen jäsenille ja valtuuston varapuheenjohtajille

Kaupunginhallitus antaasivistystoimenjohtajalle ja sivistyslautakunnalle toimintaohjeen varmistaa, että toimitaan koulukuljetuksissa viranomaisohjeiden mukaisesti

Kaupunginhallitus antaa ohjeen, että kaikkien kaupungin toimielinten tulee toimia toistaiseksi etäkokouksilla Teams-kokousjärjestelmällä.

Eija Stenberg teki Olli-Pekka Kristianssonin ja Seija Puputin kannattaman esittelijän esityksestä poikkeavan esityksen:
" Kaupunginhallitus päättää, että Korona tilanteen vuoksi valmiusjohtoryhmän antamasta suosituksesta niiden oppilaitten kohdalla, jotka olivat vierailleet Kemissä taikka Uudellamaalla ja asiaan liittyvistä toimista, sekä päätöksistä on annettava tarkka kirjallinen selvitys kaupunginhallitukselle viimeistään ke 27.5.2020 mennessä.

Kaupunginhallitus haluaa kuulla selvityksessä kaupunginjohtajaa, asiassa toimineita kaupungin hallinnossa toimivia virkamiehiä ja henkilöstöryhmiä, Itä-Savon sairaanhoitopiiriä, sekä aluehallintovirastoa.

Kirjalliset kuulemiset tulee toimittaa Savonlinnan kaupungin hallintopäällikkö Seija Hytöselle ja hänen lisäksi kaupunginhallituksen puheenjohtajille.

Kirjallisten kuulemisten saapumisien jälkeen on asia tuotava

välittömästi kaupunginhallituksen käsittelyyn mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten."

Esteellisinä kokouksesta poistuivat Ari Silvennoinen ja Sanna Metsälä (Hall. 28 § 1 m. 5 k). Ari Silvennoisen varajäsen Aila Makkonen saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn ajaksi.

Puheenjohtaja totesi, että koska oli tehty kaupunginjohtajan esityksestä poikkeava kannatettu esitys, oli asiassa suoritettava äänestys.

Suoritettussa nimenhuutoäänestyksessä kaupunginjohtajan esityksen puolesta annettiin 3 jaa -ääntä (Kukkonen Juha, Suomalainen Tuukka ja Torikka Kirsi) ja Eija Stenbergin esityksen puolesta 7 ei -ääntä (Backman Anja, Kosonen Lauri, Kristiansson Olli-Pekka, Piironen Eero, Puputti Seija, Makkonen Aila ja Stenberg Eija)

Päätös:

Puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen hyväksyneen Eija Stenbergin esityksen.

Kirsi Torikka ja Juha Kukkonen jättivät pöytäkirjaan eriävän mielipiteensä.

Aila Makkonen poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon jälkeen klo 19.45. Ari Silvennoinen saapui takaisin kokoukseen.

Toimenpiteet:

Kaupunginjohtaja
Kaupungin hallinnon viranhaltijat
Itä-Savon sairaanhoitopiiri
Itä-Suomen aluehallintovirasto